

raad voor cultuur
raad voor cultuur
raad voor cultuur

R.J. Schimmelpennincklaan 3
postbus 61243
2506 AE Den Haag
telefoon +31(0)70 310 66 86
fax +31(0)70 361 47 27
e-mail cultuur@cultuur.nl
www.cultuur.nl

De Staatssecretaris van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap
mevrouw mr. M.C. van der Laan
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

datum: **22 JULI 2005**

uw brief van: 29 augustus 2003
uw kenmerk: MLB/M/2003/40.971
ons kenmerk: med-2003.6189/3

onderwerp: evaluatie Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties
2001 - 2004

Geachte mevrouw van der Laan,

In 2003 verzocht u de Raad voor Cultuur een evaluatie uit te voeren naar het functioneren van het Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties in de periode 2001 – 2004.¹ Naar uw mening zou de nadruk in deze evaluatie moeten liggen op twee vragen: in hoeverre heeft het fonds invulling gegeven aan zijn statutaire doelstelling, te weten: bijdragen aan de verhoging van de kwaliteit van de culturele programmering van de publieke omroep? En hoe doeltreffend zijn de prioriteiten geweest die het fonds zichzelf in deze periode heeft gesteld – met name toegespitst op televisiedrama, kinder- en jeugdprogramma's, het bevorderen van documentair talent, het verhogen/handhaven van het volume kwaliteitsdocumentaires, eCultuurprojecten en regionale omroepen.² Uit uw brief blijkt verder dat in de evaluatie ook de interne evaluaties betrokken dienen te worden die het fonds heeft uitgevoerd, en de wijze van advisering door het fonds.

De Raad voor Cultuur zal in het nu voorliggende advies een antwoord formuleren op bovengenoemde vragen.³ Daarnaast zal de Raad aangeven hoe naar zijn mening de uitvoering van de taken van het Stimuleringsfonds het best kunnen worden

---

¹ Adviesaanvraag 29 augustus 2003.

² Zie bijlage 2: tekst adviesaanvraag.

³ Het advies is voorbereid door de commissie Media, in samenwerking met de commissie Film.

gegarandeerd in de periode tot 2008. In zijn advies 'De publieke omroep voorbij: de nieuwe rol van de overheid in het publieke mediadomein' heeft de Raad voor Cultuur al geschetst hoe naar zijn mening een stimuleringsfonds voor publieke mediaproducties na 2008 vorm moet krijgen.⁴ Indien u behoefte heeft aan een uitwerking van de rol en functie van het Stimuleringsfonds na 2008 in relatie tot de recente kabinetsplannen met betrekking tot de publieke omroep, is de Raad hiertoe uiteraard bereid.

Aanpak en werkwijze

De evaluatie heeft betrekking op de beleidsperiode 2001 – 2004.⁵ Als basis voor deze evaluatie dienen de beleidsplannen 2001 – 2004 en 2005 – 2008, de jaarverslagen 2001 – 2004 van het Stimuleringsfonds, de website www.stimuleringsfonds.nl, en het monitorgesprek met het fonds op 14 mei 2003. Daarnaast heeft de Raad zich via nieuwsbrieven en het bijwonen van door het Stimuleringsfonds georganiseerde debatten en presentaties op de hoogte gehouden van zijn activiteiten. Tot slot heeft de Raad in de maanden mei en juni 2005 gesprekken gevoerd met bestuur, directie en medewerkers van het fonds en met een aantal personen die vanuit hun functie met het fonds te maken hebben (zie bijlage 1 voor een overzicht).

In zijn Cultuurnota-advies 2005 – 2008 heeft de Raad verzocht de evaluatie van het Stimuleringsfonds uit te stellen totdat het Tussentijds Concessiebeleidsplan van de Publieke Omroep zou zijn gepresenteerd. Het functioneren van het Stimuleringsfonds in verleden en toekomst kan immers het best bekeken worden in relatie tot het beleid van de publieke omroep. Inmiddels is de rol, taak en invulling van de publieke omroep zelf al enige tijd onderwerp van discussie. Onlangs heeft het kabinet zijn visie op de publieke omroep na 2008 gepresenteerd. Na het zomerreces zal de Tweede Kamer dit voorstel bespreken. Voor het Stimuleringsfonds betekent dit dat ook zijn toekomstige functie en slagkracht opnieuw bezien zal moeten worden.

Opbouw van het advies

In paragraaf 1 bekijkt de Raad in hoeverre het fonds een bijdrage heeft geleverd aan de verhoging van de kwaliteit van de culturele programmering van de publieke omroep. In paragraaf 2 richt hij zich op een aantal beleidsprioriteiten van het fonds in de periode 2001 – 2004. Hij evalueert de beleidslijnen op het gebied van televisiedrama; kinder- en jeugdprogramma's; het bevorderen van documentair

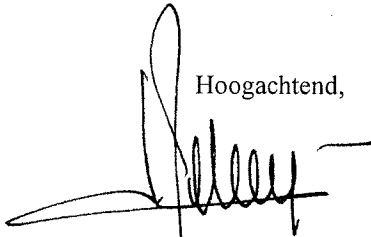
---

⁴ Raad voor Cultuur, 30 maart 2005.

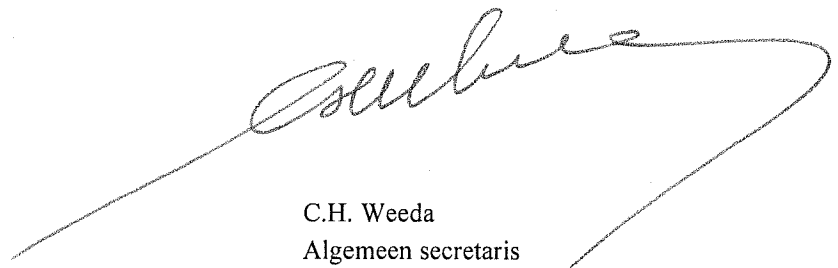
⁵ In artikel 170, lid 7 van de Mediawet staat aangegeven dat de minister elke vier jaar de Staten-Generaal dient te informeren over de doeltreffendheid en doelmatigheid van het functioneren van het fonds.

talent en het verhogen/handhaven van het volume kwaliteitsdocumentaires;
eCultuurprojecten en regionale omroepen. In paragraaf 3 trekt de Raad conclusies
aan de hand van de evaluatie en doet hij enkele aanbevelingen betreffende het
Stimuleringsfonds.

Hoogachtend,

mr. W. Sorgdrager
Voorzitter

C.H. Weeda
Algemeen secretaris

Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties

Evaluatie 2001 - 2004

Juli 2005

Inhoud

Inleiding	1
1. Beoordeling invulling statutaire doelstelling in de periode 2001 - 2004	3
2. Beoordeling specifieke prioriteiten	10
- Beleidswijziging televisiedrama	10
- Prioriteit voor kinder- en jeugdprogramma's	12
- Bevorderen documentair talent en verhogen/handhaven volume documentaires	14
- eCultuur	16
- Regionale omroepen	18
3. Conclusies en aanbevelingen	20

Bijlagen

Bijlage 1: Overzicht van betrokkenen met wie de Raad in het kader van deze evaluatie gesprekken heeft gevoerd in de maanden mei en juni 2005

Bijlage 2: Adviesaanvraag Evaluatie Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties d.d. 29 augustus 2003

Inleiding

Het Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties is opgericht in 1988 krachtens artikel 170 van de Mediawet. Het fonds vat zijn opdracht als volgt samen: 'het verstrekken van financiële bijdragen ten behoeve van de ontwikkeling en vervaardiging van programmaonderdelen die van bijzondere Nederlandse culturele aard zijn en die, naar het oordeel van het bestuur, bijzondere programmaonderdelen zijn met een hoogwaardig artistiek gehalte'. Het fonds ontvangt jaarlijks een dotatie van het ministerie van OCW die tenminste gelijk is aan éénzestiende van de inkomsten van de STER (Stichting Etherreclame) van dat jaar. In 2004 bedroeg de dotatie ruim 15 miljoen euro.

Het fonds geeft zijn wettelijke taak vorm door het subsidiëren van circa 250 tot 300 projecten per jaar die door of ten behoeve van de publieke omroepen worden aangeboden. Daarbij gaat het om de ontwikkeling en productie van radio- en televisieprogramma's; en producties voor en experimenten met nieuwe media. Dat laatste gebeurt in de jaren 2001- 2004 grotendeels in het kader van de 'Interregeling' waarin het fonds participeert.¹ Bij de beoordeling van de projecten hanteert het fonds in de eerste plaats kwalitatieve criteria. Ook door middel van wat het fonds 'flankerend beleid' noemt, geeft het vorm aan zijn opdracht de culturele kwaliteit van het aanbod van de publieke omroep te stimuleren.

Sinds eind 2000 kunnen ook regionale omroepen subsidie aanvragen. De openstelling van het fonds voor aanvragen vanuit regionale publieke omroepen was een van de vijf beleidswijzigingen die het fonds doorvoerde in de periode 2001 – 2004. De andere vier wijzigingen hadden betrekking op het inzetten van het budget voor de productie van drama, het subsidiëren van Radio 4 in zijn geheel, een verhoogde prioriteit voor kinder- en jeugdprogramma's en het afstoten van enkele conserverende taken. De effectiviteit van deze beleidswijzigingen zal de Raad verderop beoordelen.

Eerdere evaluaties

Artikel 170, zevende lid van de Mediawet bepaalt dat het Stimuleringsfonds elke vier jaar dient te worden geëvalueerd. In 1993 gebeurde dit voor het eerst. Het

---

¹ In 2001 werd voor een periode van twee jaar de interregeling ontworpen voor de ondersteuning van nieuwe mediaprojecten in de culturele sector. In plaats van een apart fonds werd gekozen voor een samenwerkingsverband tussen de Mondriaan Stichting, het Filmfonds, het Fonds voor Beeldende Kunsten, Bouwkunst en Vormgeving, het Stimuleringsfonds voor Architectuur en het Stimuleringsfonds voor Nederlandse culturele omroepproducties. Deze fondsen verdubbelden de extra middelen die beschikbaar waren gesteld door OCenW met eveneens € 0,9 miljoen. Een van de belangrijkste criteria van deze interregeling was dat het ging om innovatieve, multidisciplinaire projecten, die niet pasten binnen de bestaande subsidiekaders van de afzonderlijke fondsen. Zie www.minocw.nl voor meer informatie.

Persinstituut publiceerde een evaluatie over de eerste vier jaren dat het Stimuleringsfonds in functie was, de periode 1988 – 1992.² Het Persinstituut constateerde dat het Stimuleringsfonds met het verstrekken van subsidies en stipendia en met het stimuleren van discussies over de culturele omroepprogrammering bijdraagt aan een verbetering van de positie van ‘cultuur’ op radio en televisie op de lange termijn. Het Persinstituut meent dat het fonds een zorgvuldige en consistente procesgang hanteert. De behandeling van aanvragen is evenwichtig en open. De besluitvorming is snel. Het fonds verschaft aanvragers heldere handleidingen en instructies. Het persinstituut prijst de preadvisering door commissies van deskundigen. Uit de analyse blijkt dat bij de aanvragen voor tv-series en documentaires de reputatie van de voorgestelde programmamakers een grote rol speelt en dat het aantal aanvragen en de ‘succeskansen’ per zendgemachtigde aanzienlijk verschillen. De (toenmalige) NOS in het algemeen en de VARA bij radio hebben een ‘toppositie’, terwijl de TROS, de (voormalige) VOO en de EO weinig subsidie krijgen via het fonds.

De kijkdichtheid van de meeste door het fonds gesubsidieerde televisieprogramma's blijkt gering te zijn, met uitzondering van enkele dramaseries. De subsidiëring van het fonds draagt niet bij aan de doelstelling van cultuurspreiding, aangezien de programma's verhoudingsgewijs het best worden bekeken door de sociaal en cultureel bovenste lagen van de samenleving. Gebleken is dat de omroepen de werkzaamheden van het fonds waarderen, al vinden zij dat het fonds een inperking betekent van hun autonomie. Alle omroepen hebben kritiek op de summiere toelichting waarmee het Stimuleringsfonds afwijzingen motiveert.

Het Persinstituut heeft in zijn evaluatie ook aandacht besteed aan het stelsel en de context waarbinnen het Stimuleringsfonds functioneert. Het instituut stelt dat de spanning tussen reguleringsinstrumenten (zoals het ‘stromingsartikel’³ in de Mediawet) en de culturele beleidsinstrumenten (zoals de programmavoorschriften en het Stimuleringsfonds) binnen de geldende wetgeving niet op te lossen zijn. Ook meent het dat door de ontzuiling en individualisering van de Nederlandse samenleving het stromingsartikel steeds meer aan effectiviteit inboet.

De nadruk op registratie van podiumkunsten voor televisie doet volgens het Persinstituut onvoldoende recht aan het mediums specifieke karakter van televisie. Daarnaast valt op dat het Stimuleringsfonds nauwelijks ‘populaire cultuur televisiegenres’ heeft gesubsidieerd – deze worden ook relatief weinig aangevraagd. In zijn aanbevelingen stelt het Persinstituut dat gekeken zou moeten worden of de werkingssfeer van onder andere het Stimuleringsfonds verbreed zou moeten worden naar commerciële aanbieders.

---

² Het Stimuleringsfonds 1988 – 1992; Een proeve van stimulerend mediabeleid, Het Persinstituut, februari 1994.

³ In de Mediawet wordt aan de omroepverenigingen, naast een getalscriterium (minimum aantal leden), de eis gesteld dat ze een bepaalde maatschappelijke, culturele of godsdienstige stroming vertegenwoordigen.

Na 1993 is de evaluatie van het Stimuleringsfonds voortaan steeds ingebed in het mediagedeelte van het vierjaarlijkse Cultuurnota-advies van de Raad voor Cultuur. In het Cultuurnota-advies 1997 – 2000 stelde de Raad dat het Stimuleringsfonds in de periode 1993 – 1997 een belangrijke rol heeft gespeeld in “de wijze waarop de publieke zendgemachtigden invulling hebben kunnen geven aan de wettelijke verplichting ten aanzien van de uitzending van programma’s van culturele aard”. De Raad steunt de prioriteiten die het Stimuleringsfonds aangeeft voor de periode 1997 - 2000. Het fonds wil de nadruk leggen op subsidiëring van nieuwe en vernieuwende programma’s en programmacategorieën waarmee nieuwe publieksgroepen kunnen worden bereikt. De Raad was ook te spreken over het voornemen van het fonds meer allochtonen te betrekken bij zijn werk.

In het Cultuurnota-advies van 2001 – 2004 adviseerde de Raad opnieuw over de plannen en prioriteitsstelling van het Stimuleringsfonds. Het fonds kiest er in zijn beleidsplan 2001 – 2004 voor niet meer zozeer de productie van televisiedramaseries, maar de ontwikkeling van langlopende kwaliteitsseries te stimuleren. De Raad gaf te kennen dat het voor de hand zou hebben gelegen als het fonds deze plannen meer zou hebben afgestemd op de voornemens van de NOS. In zijn conclusie van dit advies pleitte de Raad dan ook voor (meer) overleg en samenwerking van het Stimuleringsfonds met de publieke omroepinstellingen, de Raad van Bestuur van de NOS en organisaties en instellingen in het culturele veld, dit om overeenstemming te bereiken over de onderlinge taakverdeling. In het Cultuurnota-advies 2005 – 2008 tenslotte beperkte de Raad zich tot een aantal opmerkingen over het ingediende beleidsplan van het Stimuleringsfonds⁴ met het oog op de uitgebreidere evaluatie in 2005. De Raad onderschreef de beleidsvoornemens van het fonds voor de periode 2005 – 2008. Hij vindt het echter teleurstellend dat het beleid ten aanzien van culturele diversiteit van minder visie getuigt dan bij andere beleidsonderdelen het geval is. De initiatieven van het fonds op dit gebied vindt de Raad interessant, maar te beperkt.

1. Beoordeling invulling statutaire doelstelling in de periode 2001-2004

In de afgelopen jaren heeft de Raad met belangstelling gevolgd welke audiovisuele producties met financiële bijdragen van het fonds zijn gerealiseerd. Naar de mening van de Raad zijn deze producties in het algemeen van goede culturele en artistieke kwaliteit. In dit verband verwijst de Raad ook naar een aantal producties dat nationaal en internationaal is bekroond met toonaangevende prijzen.⁵

⁴ Beleidsplan 2005 – 2008, Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties, november 2003.

⁵ Voorbeelden van bekroningen zijn onder andere een *Academy Award for short film – animated* voor ‘Vader en dochter’ in 2001, *Best European Radio Documentary of the year 2002* voor

Aangezien er bij de Raad geen twijfel bestaat over de vraag of het Stimuleringsfonds bijzondere en hoogwaardig artistieke producties ondersteunt, heeft hij er van afgezien in deze evaluatie het werk van het fonds te onderwerpen aan een inhoudelijke analyse. De Raad heeft ervoor gekozen in dit onderdeel van de evaluatie de nadruk te leggen op de vraag welke bijdrage het fonds heeft geleverd aan *de verhoging* van de kwaliteit van de culturele programmering van de publieke omroep.⁶ De evaluatie zal vanuit dit perspectief met name betrekking hebben op de organisatie en werkwijze van het fonds en zijn relaties met de verschillende betrokkenen in de audiovisuele wereld.

Uit de documenten die de Raad heeft bestudeerd en uit de gesprekken die hij heeft gevoerd, is hem gebleken dat er zeer uiteenlopende denkbeelden en meningen bestaan over het functioneren van het fonds. De uiteenlopende meningen illustreren dat het fonds zich beweegt tussen twee werelden: de makers en de publieke omroepen, die elk vanuit hun eigen perspectief en ervaringen het fonds beschouwen. Voor de makers van artistieke producties is het Stimuleringsfonds een belangrijke partner, beschermheer en hoeder van het artistieke klimaat. Doordat het fonds de nadruk zozeer legt op hoogwaardige culturele producties en daarbij vasthoudt aan zijn eigen uitgangspunten, ervaren omroepen daarentegen het fonds nogal eens als belemmerend en te weinig gericht op de wereld van producent of verspreider.

Positie ten opzichte van de publieke omroep

De mediaproducties die het fonds ondersteunt worden verspreid door regionale en landelijk publieke omroepen en de Wereldomroep. Aanvragen voor productiesubsidies worden ingediend door omroepinstellingen (meestal in samenspraak met individuele makers en/of producenten). Ontwikkelingssubsidies kunnen ook worden aangevraagd door programmamakers en producenten, mits voorzien van een intentieverklaring van een omroep dat deze het beoogde programma zal uitzenden. Het fonds neemt een aanvraag voor financiering pas in behandeling als een landelijke zendgemachtigde, een regionale omroep of de Wereldomroep zich heeft gecommitteerd de productie te verspreiden via radio of televisie. Vanaf 2005 kan het fonds ook producties ondersteunen die primair bedoeld zijn voor verspreiding via internet of andere digitale dragers.⁷ Ook voor deze dragers geldt een verspreidingsgarantie door een van de zendgemachtigden. De voorwaarde van de uitzendgarantie geeft aan dat er een sterke wisselwerking bestaat tussen fonds en publieke omroep.

'Omnia en Mamma' tijdens de Prix Europa en drie *Gouden Kalveren*, de publieksprijs en de *Gouden Film* voor 'Simon', een film die meer dan 100.000 bezoekers trekt in 2004.

⁶ Zoals ook verwoord in de adviesaanvraag van 29 augustus 2003.

⁷ Deze bestuursbeslissing vereist een wijziging van de statuten van het fonds. Deze aanpassing moet nog worden goedgekeurd door de Staatssecretaris.

De verhouding tussen het Stimuleringsfonds en de landelijke publieke omroep is niet eenvoudig van aard. Enerzijds is dit terug te voeren op de ontstaansgeschiedenis van het fonds, waarbij geld werd onttrokken aan het omroepbudget en werd ondergebracht bij het Stimuleringsfonds. Dit leidde bij een aantal omroepen tot het idee dat ze bij het Stimuleringsfonds aanvragen moesten indienen om alsnog over hun eigen geld te beschikken (de ‘sigaar uit eigen doos’- gedachte). Anderzijds laat het Stimuleringsfonds niet na steeds opnieuw te benadrukken dat de publieke omroep zijn culturele taakopdracht onvoldoende vervult.

Realisatie van de statutaire doelstelling van het Stimuleringsfonds staat in hecht verband met het beleid van de publieke omroep. Deze afhankelijkheid maakt de positie van het fonds complex. Het ontbreekt de Publieke Omroep en de omroepinstellingen (nog steeds) aan een duidelijke, samenhangende visie op het gebied van culturele programmering, zoals de Raad in eerdere adviezen heeft aangegeven.⁸ Bij gebrek aan een gezamenlijk gedragen visie is er ook geen consequent uitgevoerd gezamenlijk beleid. Dit betekent voor het Stimuleringsfonds dat het beleidsmatig opereert in een vacuüm.

Het feit dat de Publieke Omroep er nog steeds niet in is geslaagd een gezamenlijk, door alle omroepen gedragen visie op de culturele programmering te presenteren, is voor een belangrijk deel te wijten aan het wettelijke kader waarbinnen de publieke omroepen opereren. Omroepverenigingen dienen hun identiteit uit te dragen en tegelijkertijd in gezamenlijkheid visies en plannen te ontwikkelen. Deze spanning tussen identiteit en gezamenlijkheid is binnen de geldende wetgeving moeilijk op te lossen.⁹

De verhouding tussen de publieke omroepen en het Stimuleringsfonds wordt ook bemoeilijkt door het feit dat het fonds geen ‘natuurlijke’ gesprekspartner heeft bij de publieke omroep. Door de organisatiestructuur van de Nederlandse landelijke publieke omroep dient het fonds zich zowel te verhouden tot de werkgroepen Drama, Documentaires en Kunst van de publieke omroep (met daarin vertegenwoordigers van omroepinstellingen), als omroepdirecteuren, coördinatoren van zenders en netten, en de Raad van Bestuur. Daarnaast heeft het fonds ook nog te maken met omroepinstellingen als aanvragers van gelden én als verschaffers van een uitzendgarantie. Deze complexe omgeving vereist dat het fonds veel energie moet besteden aan het optimaliseren van zijn verhouding met alle betrokkenen binnen de publieke omroep. Zoals de Raad al opmerkte in zijn Cultuurnota-advies

---

⁸ Raad voor Cultuur: Advies (voorlopige) erkenningen voor landelijke publieke omroep, 16 september 2004; advies Meerjarenbegroting landelijke publieke omroep voor 2005 – 2009, 1 november 2004; Advies ‘De publieke omroep voorbij’, 30 maart 2005.

⁹ Zie Het Persinstituut, Het Stimuleringsfonds 1988 – 1992; Raad voor Cultuur: Advies (voorlopige) erkenningen landelijke publieke omroep; september 2004.

2005 – 2008, wordt de afstand ten opzichte van de publieke omroep ook door het fonds zelf in stand gehouden, onder andere door de wijze waarop het fonds in zijn beleidsplannen de relatie met de publieke omroep bediscussieert. De Raad herhaalt in dit verband zijn opvatting dat het Stimuleringsfonds het bewerkstelligen en instandhouden van een goede relatie met (de top van) de publieke omroep tot zijn kerntaken moet rekenen en zijn inspanningen moet opvoeren om deze relatie te verbeteren.

Het fonds heeft in de afgelopen jaren verschillende pogingen ondernomen de culturele programmering op de publieke radio en televisie te stimuleren door zijn beleidsplannen aan te passen. Illustratief voor deze aanpak in de periode 2001 – 2004 is het plan om Radio 4 in zijn geheel te subsidiëren. De achterliggende gedachte van deze aanpassing was dat de individuele aanvragen voor Radio 4-producties in het algemeen van goede kwaliteit zijn, maar dat de aanvragen naar de mening van het fonds ook beoordeeld dienden te worden in relatie tot het totale aanbod van Radio 4. Tegen de instelling van de beleidslijn is door verschillende partijen, van zendercoördinator tot individuele omroepverenigingen, bezwaar aangetekend. Het fonds heeft deze bezwaren weliswaar afgewezen, maar het voornemen Radio 4 in zijn geheel te beoordelen inmiddels ook weer verlaten: het subsidieert weer aanvragen voor individuele producties.¹⁰ De Raad begrijpt de intentie van het Stimuleringsfonds om producties in hun context te willen beoordelen. In de praktijk echter gaat het Stimuleringsfonds met een dergelijke beleidslijn op de stoel zitten van de publieke omroep, een rol die het fonds niet past. De Raad ziet in het uitvaardigen en het falen van deze beleidslijn een bevestiging dat de wisselwerking tussen fonds en publieke omroep niet optimaal is.

Stimuleren versus financieren

Het Stimuleringsfonds is afhankelijk van de publieke omroep, maar de publieke omroep is op zijn beurt ook afhankelijk van het fonds. Wanneer het fonds besluit een bepaalde categorie programma's niet langer te subsidiëren, wordt het voortbestaan daarvan bedreigd. In de periode 2001 – 2004 bleek dit toen het Stimuleringsfonds besloot opera- en dansregistraties niet langer te subsidiëren omdat deze naar het oordeel van het fonds al zo langdurig waren gesubsidieerd dat registratie inmiddels tot de reguliere taak van de omroep was gaan behoren. Dansregistraties verdwenen vrijwel geheel van de televisie en ten aanzien van de operaregistraties heeft de publieke omroep zich, na een korte periode waarin hij deze zelf financierde, toch weer tot het Stimuleringsfonds gewend. Inmiddels heeft de publieke omroep voor het jaar 2005 een budget gereserveerd voor opera- en dansregistraties. Het Stimuleringsfonds draagt hieraan 250.000 euro bij. De gang van zaken rond de financiering van de registratie van podiumkunsten is geen uitzondering. Ook op het gebied van drama en documentaires dreigen

---

¹⁰ Hierbij geldt het aanvullende criterium dat het moet gaan om bijzondere, zich van het totale aanbod onderscheidende omroepproducties.

producties niet langer gefinancierd te worden als het fonds niet bijspringt. Naar de mening van de Raad wordt het fonds in de praktijk hierdoor te vaak een *financieringsfonds* in plaats van een *stimuleringsfonds*.

Organisatie en werkwijze

Het Stimuleringsfonds bestaat uit een bestuur en een klein, vast team van directeur en medewerkers. Aanvragen worden beoordeeld door adviescommissies. Voor zijn adviescommissies beschikt het Stimuleringsfonds over een pool van ongeveer negentig externe deskundigen. Ze worden benoemd door het bestuur voor een periode van maximaal twee keer drie jaar op voordracht van de directeur na een openbare wervingsprocedure. De adviseurs zijn onder te verdelen in drie categorieën. Allereerst de specifieke deskundigen op het gebied van audiovisuele producties - van filmregisseurs tot dramaturgen en van musicologen tot scenarioschrijvers. Daarnaast zijn er adviseurs met een specifieke kennis van de regio: de regionale deskundigen. Tot slot kent het fonds adviseurs die geen specifieke kennis hebben op het gebied van culturele programma's maar die wel goed thuis zijn in het culturele veld: de algemene deskundigen.

De adviescommissies van het fonds bestaan telkens uit vier tot zes personen uit de pool van negentig. Ze worden samengesteld door de beleidsmedewerkers van het fonds en zijn steeds anders van samenstelling.¹¹ Dit om te voorkomen dat bepaalde commissieleden een te zwaar stempel drukken op de advisering. Welke adviseurs een aanvraag beoordelen wordt niet bekend gemaakt. Het Stimuleringsfonds kiest voor deze aanpak om te voorkomen dat zijn adviseurs door aanvragers op hun oordeel worden aangesproken of ter verantwoording worden geroepen. Adviseurs van het fonds mogen geen dienstverband hebben bij de publieke omroep. Het fonds stelt dit als voorwaarde om vermenging van belangen te voorkomen. Betrokkenen uit de omroepwereld hebben door deze voorwaarde echter het gevoel te worden beoordeeld door commissieleden die onvoldoende kennis hebben van of voeling hebben met de afwegingen die omroepmedewerkers van dag tot dag moeten maken.

De uiteindelijke beslissing over elke subsidieaanvraag ligt bij het bestuur van het fonds. Het kijkt vooral naar argumentatie en consistentie. Het consequent toepassen van de criteria is een belangrijk aandachtspunt van het bestuur. Betrokkenen die regelmatig optreden als aanvrager bij het fonds beoordelen dit traject echter als omslachtig, tijdrovend en vertragend.

Als het fonds een subsidieaanvraag toekent of afwijst, ontvangt de aanvrager een relatief korte argumentatie met de belangrijkste redenen voor deze beslissing. Het daaraan ten grondslag liggende advies is niet openbaar. Wel wordt op verzoek een mondelinge toelichting gegeven. Voor het fonds spelen procedurele aspecten mee

---

¹¹ De adviescommissies die subsidieverzoeken beoordelen worden per keer gevormd en beoordelen tijdens zo'n bijeenkomst meerdere aanvragen.

om geen volledige openheid te geven. Afgewezen aanvragers ervaren deze gang van zaken als frustrerend omdat ze menen geen grip te krijgen op de overwegingen van het fonds.

Tegen beslissingen van het Stimuleringsfonds kan de aanvrager een bezwaarschrift indienen. Op dit bezwaarschrift kan een mondelinge toelichting aan het bestuur worden gegeven. Hierna vraagt het bestuur eventueel nog om aanvullende informatie van de aanvrager. Pas nadat ook deze informatie is bestudeerd neemt het bestuur een definitieve beslissing. Zowel het fonds als de aanvragers zijn te spreken over deze bezwaarschriftprocedure.

Nadat een aanvraag is goedgekeurd en een productie is gerealiseerd, volgt er veelal een interne evaluatie van het project. De interne evaluaties van het Stimuleringsfonds hebben mede tot doel het kwaliteitsoordeel van het fonds te evalueren. In gesprekken met de makers, de producenten en de omroep worden de kwaliteitscriteria die het fonds hanteert onder de loep genomen en zo nodig aangepast. Voorts zijn de sessies van belang om in gesprek met de makers te kunnen achterhalen hoe het bekeken of beluisterde programma, mogelijk met meer subsidie of met ondersteuning in een eerdere fase, een hogere kwaliteit had kunnen bereiken. De vraag welke elementen de kwaliteit van de uitgezonden programma's uitmaken, komt in deze sessies aan de orde. Voor de makers bieden de interne evaluaties van het Stimuleringsfonds een (zeldzame) mogelijkheid hun werk op een diepgaande manier te bespreken. Desalniettemin blijkt uit gesprekken die de Raad heeft gevoerd dat de manier waarop de interne evaluaties worden ingevuld in de ogen van een aantal betrokkenen niet meer werkt. Het instrument op zich is naar hun mening waardevol, maar de manier waarop het instrument wordt ingevuld is toe aan herziening. De evaluaties zijn nadrukkelijk intern en worden niet gepubliceerd. Wel publiceerde het fonds tot voor kort in samenwerking met het tijdschrift *Skrien* regelmatig een overzicht waarin een aantal evaluaties in algemene termen werd beschreven. Aan deze samenwerking is onlangs een einde gekomen omdat het *format* niet meer voldeed aan de eisen van het fonds.

Het hele adviestraject van het Stimuleringsfonds in ogenschouw nemend, omschrijft de Raad het als solide, maar weinig transparant. Het fonds hanteert duidelijke procedures die hij gedegen en zorgvuldig volgt. De onafhankelijkheid van het oordeel probeert het fonds zoveel mogelijk te garanderen. De adviseurs kunnen door de relatieve anonimiteit waarin ze opereren vrijelijk en openhartig handelen. De juridische onderbouwing van de oordelen is sterk. Het traject heeft in de ogen van de Raad echter een te gesloten karakter doordat een adviesaanvraag wordt beoordeeld door anonieme adviseurs, de overwegingen voor toekenning of afwijzing van een aanvraag slechts beperkt worden gecommuniceerd, en ook de uiteindelijke evaluatie van het project niet openbaar wordt gemaakt.

De Raad vindt dat het Stimuleringsfonds zijn keuze voor anonieme adviseurs moet herzien en bekend moet maken wie over welke aanvraag heeft geadviseerd. De inhoudelijke inbreng van de adviseurs hoeft overigens niet bekend gemaakt te worden. Openheid over de samenstelling van adviescommissies voorkomt mythevorming bij derden dat het fonds door de keuze van zijn adviseurs de uitkomst van een aanvraag vooraf bepaalt en daarmee zijn eigen opvatting over kwaliteit monopoliseert.

De Raad begrijpt de overwegingen van het Stimuleringsfonds om te kiezen voor adviseurs van buiten de publieke omroep. Hij meent echter dat een dienstverband bij een omroep(vereniging) een objectieve beoordeling niet in de weg hoeft te staan, mits de beoordelaar niet betrokken is bij de betreffende omroep. De Raad meent dat het Stimuleringsfonds de opportuniteit van deze beleidslijn moet heroverwegen.

De Raad heeft waardering voor de manier waarop het Stimuleringsfonds vormgeeft aan zijn adviestraject en meent dat het fonds het ook aan zijn stand verplicht is aanvragen nauwgezet te beoordelen. Wel vraagt hij zich af of het nodig is dat het bestuur van het fonds zich over elke aanvraag uitsprekt. Gezien alle stadia van kwaliteitsbeoordeling die een aanvraag doorloopt vóór hij op de bestuurstafel arriveert, meent de Raad dat het bestuur zich bijvoorbeeld kan beperken tot de besluitvorming over (dure) productieaanvragen en de directeur van het fonds kan mandateren te beslissen over de (goedkopere) ontwikkelsubsidies.

Externe evaluaties

Het Stimuleringsfonds laat regelmatig (externe) evaluaties uitvoeren naar de effectiviteit van zijn stimuleringsmaatregelen. Zo heeft het fonds in de afgelopen jaren alle onderdelen van zijn flankerend beleid, de workshops en de master classes laten evalueren door externe deskundigen. Deze evaluatierapporten zijn openbaar. De Raad waardeert het feit dat het Stimuleringsfonds zichzelf regelmatig de maat neemt en zijn activiteiten laat evalueren door externe deskundigen. Uit de beleidsplannen van het fonds blijkt dat de ervaringen uit de externe evaluaties daadwerkelijk worden vertaald in concrete voornemens en doelstellingen.

Het beoordelingsproces bij het Stimuleringsfonds

Bij de inhoudelijke beoordeling van subsidieaanvragen toetst het fonds elke aanvraag aan een aantal (kwaliteits)criteria. Deze hebben betrekking op de vraag of het een bijzondere Nederlandse culturele productie met een hoogwaardig artistiek gehalte betreft.

In gesprekken met personen die als aanvrager met het fonds te maken hebben, blijkt dat een aantal betrokkenen het fonds verwijt een te strikte en formele interpretatie van de criteria te hanteren. De conventionele toepassing van de regels geeft hen de indruk dat het Stimuleringsfonds formeel en traditioneel opereert en daardoor innovatie en creativiteit in de weg staat. Ook zou het fonds door zijn opvattingen

over kwaliteit vooral de minder toegankelijke vormen van cultuur bevoordelen en te weinig oog hebben voor meer populaire programmagenres en voor nieuwe productievormen die niet bij een van de bestaande programmagenres onder te brengen zijn.

Ook merkt de Raad op dat bij een aantal aanvragers de idee leeft dat het Stimuleringsfonds zich bij zijn beoordeling van met name dramaproducties te eenzijdig richt op het scenario en de *track record* van *crew* en *cast* te weinig laat meewegen. Dit wekt temeer wrevel daar het script ook al uitvoerig door eerdere toetsingsorganen (bijvoorbeeld binnen de publieke omroep in zijn rol als aanvrager en uitzender) is beoordeeld. Het fonds daarentegen meent dat het, juist omdat het opereert in een relatief beleidsvacuüm bij de publieke omroep, vast dient te houden aan zijn eigen taakopdracht en uitgangspunten. Ook bestrijdt het fonds dat het geen oog zou hebben voor nieuwe ontwikkelingen en niet bereid is nieuwe genres te betrekken in zijn procedures. Wel moet een aanvrager naar de mening van het fonds te allen tijde kunnen aangeven welk uiteindelijk concreet product hij beoogt.

De Raad meent dat een deel van de gevoelens dat leeft bij betrokkenen inherent is aan de natuurlijke spanning die bestaat tussen aanvrager en beoordelaar. Daarnaast spelen ook hier de onduidelijke verhoudingen tussen fonds en publieke omroep een rol. De gevoelde geringe aandacht voor culturele programma's bij de publieke omroep leidt er mede toe dat het Stimuleringsfonds in zijn beoordelingstraject regelmatig op de stoel gaat zitten van een zender- of netcoördinator, van een dramaturg of een eindredacteur. Dit is niet bevorderlijk voor een soepele samenwerking.

2. Beoordeling specifieke prioriteiten

In deze paragraaf gaat de Raad in op een aantal specifieke beleidsprioriteiten van het fonds waarover de staatssecretaris advies vraagt.

Beleidswijziging televisiedrama

Nederlands televisiedrama is al een aantal jaren een zorgenkindje. Waar (kwaliteits)drama eens het paradepaard van de publieke programmering was, investeert de publieke omroep naar de mening van de Raad nu al een groot aantal jaren te weinig in de kwaliteit en kwantiteit van Nederlandse dramaproducties. Het Stimuleringsfonds is dezelfde mening toegedaan. In een poging de hoeveelheid kwalitatieve dramaproducties op de publieke televisiezenders te vergroten, besloot het fonds in de beleidsperiode 2001 – 2004 de koers te verleggen van productie naar ontwikkeling. Jaarlijks dienden namelijk meerdere zendgemachtigden subsidieverzoeken in voor de productiekosten van een flink aantal televisieseries, terwijl het Stimuleringsfonds er slechts één tot anderhalf per jaar kon subsidiëren.

“Het gevolg is grote frustratie bij de afgewezenen”.¹² Het Stimuleringsfonds besloot de *productie* van grote dramaserieën niet meer te subsidiëren, en het daardoor vrijgekomen budget te besteden aan de *ontwikkeling* van drama en met name langer lopende series (van 13 delen of meer). Het was de bedoeling dat de productie van de dramaserieën uit het omroepbudget zelf gefinancierd zou worden.¹³ De koerswijziging kwam tot stand na overleg met de werkgroep Drama van de publieke omroep. Met de gelden voor de ontwikkeling van langlopende dramaserieën wilde het Stimuleringsfonds ongeveer negen projecten per jaar ondersteunen.¹⁴ Deze projecten zouden niet per definitie tot een productie hoeven leiden. Dit beleid werd vanaf september 2000 van kracht, maar de koerswijziging was niet succesvol en werkte averechts. In het eerste jaar werd nauwelijks een beroep op het ontwikkelingsbudget gedaan. Nog tijdens de beleidsperiode 2001 – 2004 besloot het Stimuleringsfonds, na overleg met de werkgroep Drama, alsnog productiesubsidie beschikbaar te stellen voor één zevendelige televisiedramaserie van hoogwaardig artistiek gehalte met ingang van 2002. In het jaar 2002 werd er geen projectvoorstel ingediend dat de beoogde kwaliteit had.¹⁵ In 2003 (*Medea*) en 2004 (*Waltz*) werd weer productiesubsidie toegekend voor een dramaserie van artistieke kwaliteit. Sinds de beleidswijziging in 2000 zijn er vier kwaliteitsseries van zes of zeven delen ontwikkeld.

Evaluatie Raad

De Raad concludeert dat de beleidswijziging ten aanzien van televisiedrama niet het beoogde resultaat heeft opgeleverd. Dit is voor een belangrijk deel te wijten aan een gebrekkige wisselwerking tussen de publieke omroep en het Stimuleringsfonds. Hiervoor zijn verschillende oorzaken aan te wijzen. Zoals ook in de eerste paragraaf van dit advies al is opgemerkt, hadden de publieke omroepen in deze periode nog steeds geen gezamenlijk, duidelijk en consistent meerjarenbeleid op het gebied van culturele programmering, waarop het Stimuleringsfonds vervolgens zijn eigen beleid kon afstemmen. In achtereenvolgende adviezen heeft de Raad al gepleit voor een coherent dramabeleid dat richting geeft aan de productie en zorgt voor een evenwichtig aanbod van verschillende soorten drama bij de publieke omroep.¹⁶ Idealiter komt zo'n meerjarig dramabeleidsplan van de publieke omroep tot stand in overleg met het Stimuleringsfonds.

¹² Beleidsplan 2001-2004, Stimuleringsfonds Nederlandse culturele omroepproducties.

¹³ Beleidsplan 2005-2008, Stimuleringsfonds Nederlandse culturele omroepproducties.

¹⁴ De ondersteuning kon worden gebruikt voor subsidiëring van het schrijven, de kosten van het zoeken naar locaties, het maken van storyboards en eventueel ook de productie van proefafleveringen.

¹⁵ De aanvraag van de TROS voor de dramaserie 'Drift' werd afgewezen.

¹⁶ Raad voor Cultuur: Advies (voorlopige) erkenningen voor landelijke publieke omroep, 16 september 2004; advies Meerjarenbegroting landelijke publieke omroep voor 2005 – 2009, 1 november 2004; Advies 'De publieke omroep voorbij', 30 maart 2005.

Een tweede oorzaak voor het mislukken heeft te maken met het feit dat de beleidslijn niet op alle juiste niveaus binnen de publieke omroep was gecommuniceerd. De koerswijziging in het dramabeleid was afgestemd met de leden van de werkgroep Drama. Gelet op de structuur van de publieke omroep was overleg met deze leden echter niet voldoende om een dergelijke beleidswijziging effectief door te voeren. Afstemming met de zendercoördinatoren en de omroepdirecties was daarvoor onontbeerlijk.

Als derde oorzaak noemt de Raad hier de gebrekkige afstemming en communicatie tussen het Stimuleringsfonds en de publieke omroep. Op het moment dat de beleidswijziging van het Stimuleringsfonds op het gebied van drama effectief werd, bleken de inzichten bij de publieke omroepen over hoe drama het best kon worden ingezet binnen de totale programmering, veranderd. De beleidswijziging van het fonds had derhalve geen succes. De Raad bedoelt hiermee niet te zeggen dat het fonds elke overweging of wijziging binnen de publieke omroep moet volgen en integreren in zijn eigen beleid. Maar het feit dat de publieke omroep moet opereren in een sterk concurrerende mediamarkt, maakt dat van het Stimuleringsfonds een meer pro-actieve houding kan worden gevraagd dan zij in haar huidige opzet kan of wil opbrengen.

Prioriteit voor kinder- en jeugdprogramma's

In 1999 ging het project Kids & Docs van start, een samenwerkingsverband tussen het Stimuleringsfonds, Cinekid en IDFA.¹⁷ Het was de eerste keer dat het Stimuleringsfonds expliciet aandacht besteedde aan kinder- en jeugdprogramma's. Vanaf september 2000 sloot het Stimuleringsfonds zich aan bij het beleid van de publieke omroepen om programma's voor kinderen tot twaalf jaar hoge prioriteit te geven. Dit wil zeggen dat een groter deel van het budget hiervoor werd vrijgemaakt. In de periode 2001 – 2004 werden er in totaal zeventien jeugddocumentaires gemaakt met steun van het Stimuleringsfonds.

Het doel van Kids & Docs is om het genre van de jeugddocumentaire en de professionaliteit van een nieuwe lichting programmamakers te bevorderen door middel van een opleidingstraject. Ook beoogt het de jeugddocumentaire weer een vaste plaats te bezorgen in de programmering van de publieke omroep en een cultureel divers aanbod op [Z@ppelin](#) te bevorderen.

---

¹⁷ Kids & Docs is een project waarvoor aan scholieren gevraagd wordt een idee voor een korte documentaire over een onderwerp uit hun belevingswereld op te stellen. De tien beste ideeën worden samen met professionals uitgewerkt tot scenario's, waarna uiteindelijk één scenario als winnaar uit de bus komt en ook daadwerkelijk geproduceerd wordt met subsidie van het Stimuleringsfonds. Meerdere scenario's die tot de uiteindelijke selectie behoren, maar niet de prijs wonnen werden uiteindelijk toch geproduceerd, al dan niet met subsidie van het fonds. De prijsvraag van Kids & Docs komt tot stand in samenwerking met [Z@ppelin](#) en een aantal zendgemachtigden voor landelijke publieke omroep.

Uit de externe evaluatie die het fonds heeft laten uitvoeren naar Kids & Docs blijkt dat zowel deelnemers als omroepen redelijk te spreken zijn over opzet en uitvoering van het project – al kan er meer duidelijkheid worden geboden over de procedure (zoals de mate van samenwerking met de omroepen) en de verwachtingen die men koestert over het eindproduct.¹⁸ Het project Kids & Docs is doelmatig geëvalueerd en het fonds heeft verbeterpunten toegepast in zijn beleid.

In de loop van de zes jaar dat Kids & Docs nu wordt georganiseerd, blijkt dat steeds meer A-omroepen zich uit het project terugtrekken en dat hun plaats wordt ingenomen door kleinere omroepen als NIK Media, die relatief weinig ervaring hebben met de productie van jeugddocumentaires. Dit heeft gevolgen voor de ondersteuning die de omroepen de deelnemers aan het project kan bieden.

Eveneens in 2000 ontwikkelde het Maurits Binger Film Instituut in opdracht van het Stimuleringsfonds het project Kind & Kleur. Het Stimuleringsfonds heeft met Kind en Kleur als doel te bewerkstelligen dat er voldoende makers van kinderprogramma's zijn die affiniteit hebben met culturele verschillen en dat er onder die makers voldoende variëteit is wat betreft hun culturele achtergrond.¹⁹

Kind & Kleur ontwikkelt zich tot een opleidingstraject voor makers van televisiedrama voor kinderen met een niet-Nederlandse achtergrond.

Drie trajecten van Kind en Kleur zijn inmiddels afgerond. Kind en Kleur III is in mei 2005 geëindigd en valt dus formeel buiten deze evaluatie.²⁰ Uit de evaluatie van Kind en Kleur II blijkt dat de opleiding in een behoefte voorziet. De cursisten hebben de opleiding ervaren als “een unieke kans (...) aan jonge schrijvers om niet alleen een goede scenario-opleiding te volgen, maar ook nog eens kans te maken dat het (scenario) verfilmd wordt”.²¹ De cursisten gaven daarnaast aan dat het programma op punten verbeterd kan worden, bijvoorbeeld door specifiekere aandacht te besteden aan het schrijven van een korte film en het schrijven voor kinderen. De omroepen gaan in de evaluatie onder andere in op voorbeelden van miscommunicatie. Zo was men ongelukkig met het feit dat de lengte van de productie gaandeweg veranderde. Ook was het een aantal omroepen onduidelijk dat er een eigen bijdrage van 10.000 euro werd verwacht. De omroepen gaven aan te hopen op een vervolg van Kind en Kleur, maar dan met duidelijker uitgangspunten en afspraken.

---

¹⁸ Evaluatie Kids & Docs 2001 – 2004, 10 november 2004. Carolien Croon, Marijn van der Jagt en Harry Peters.

¹⁹ Stimuleringsfonds Nederlandse culturele omroepproducties, Jaarverslag 2000.

²⁰ Kind en Kleur III is opgezet door het bureau QRA. En niet door het het Maurits Binger Film Instituut.

²¹ Evaluatie Kind en Kleur II, P. Pisters, T. Boerman en T. van Keulen, september 2003.

Evaluatie Raad

De Raad meent dat de prioriteit die het Stimuleringsfonds sinds 1999 heeft gegeven aan kinder- en jeugdprogramma's effect heeft gehad op de kwaliteit van de programma's. Initiatieven van het fonds hebben geleid tot mooie en goede kinder- en jeugdprogramma's op Z@ppelin. Zowel Kids & Docs als Kind en Kleur zijn blijkens de evaluaties succesvol geweest en hebben hun vruchten afgeworpen. Het genre 'kinderdocumentaire' heeft dankzij Kids & Docs een nieuwe lading gekregen. De Raad meent dat het een zorgelijke ontwikkeling is dat het aantal A-omroepen dat participeert in Kids & Docs sinds 2004 afneemt. In het algemeen merkt de Raad op dat de aandacht en de budgetten die de meeste omroepen aan kinder- en jeugdprogrammering besteden bedroevend laag zijn. Een aantal A-omroepen lijkt kinder- en jeugdprogramma's niet meer als zijn prioriteit te zien.

Een ander punt van zorg spreekt de Raad uit over het effect van de gerealiseerde kinder- en jeugdprogramma's. Het aantal kinderen dat naar Z@ppelin kijkt neemt verder af. Met name kinderen tussen de 6 en 12 jaar kan Z@ppelin steeds moeilijker boeien. Er lijkt nauwelijks tot geen sprake te zijn van overleg tussen de A-omroepen over het te voeren beleid. Dit ondermijnt de mogelijkheden van de publieke omroep de sterke kinder- en jeugdprogrammering te brengen die de concurrentie met de commerciële kinderzenders Nickelodeon en Jetix aankan. Naast een gebrek aan een consistent beleid, vindt er tussen de omroepen nagenoeg geen afstemming plaats over de aanvragen die zij bij het Stimuleringsfonds indienen. Dit kan negatieve gevolgen hebben voor de variëteit en verscheidenheid van het aanbod.

De gebrekkige samenwerking tussen de omroepen en het feit dat de meeste omroepen kinder- en jeugdprogramma's niet meer als een prioriteit beschouwen, kunnen het fonds niet worden aangerekend, maar zij hebben desalniettemin een negatieve invloed op zijn inspanningen. Het maakt dat de prima prestaties van het fonds op het gebied van kinder- en jeugdprogramma's onvoldoende tot hun recht komen, omdat de context waarin ze worden aangeboden verre van optimaal is.

Bevorderen documentair talent en verhogen/handhaven volume documentaires

Documentair talent kan op ten minste twee manieren worden gestimuleerd: door de ontwikkeling en productie van documentaires te bevorderen en door expliciet aandacht te besteden aan talentvolle documentairemakers. Het Stimuleringsfonds heeft aan beide trajecten in de afgelopen jaren aandacht besteed. Voor televisiedocumentaires heeft het fonds de Documentaireworkshop tijdens het IDFA en de daaraan gekoppelde productieprijzen in het leven geroepen; ook de Masterclass Rotterdam IFFR ('The future of the small screen'); Stifo@Sandberg; Docuzone en Kids & Docs moeten bijdragen aan de stimulering en ondersteuning van documentairemakers. Voor de radiodocumentaire heeft het fonds het Radiolab en festival Grenzeloos Geluid ontwikkeld.

De afgelopen jaren is het Stimuleringsfonds aandacht blijven besteden aan het bevorderen van documentair talent op de radio. Ook heeft het fonds in 2001 zijn regels aangepast om ze meer in lijn te brengen met de praktijk van het radiomaken. Al jaren werd het budget voor radio, dat tien procent van het gehele budget van het Stimuleringsfonds bedraagt, namelijk niet volledig aangesproken. Volgens makers van radiodocumentaires kwam dit omdat de regelgeving van het Stimuleringsfonds teveel gericht was op televisie en te weinig op de praktijk van de radio. Deze praktijk vereist dat een maker al tijdens het researchproces opnames maakt, terwijl het Stimuleringsfonds geen productiesubsidie gaf als men al met de opnames was begonnen. Het fonds heeft nu voor het genre van de radiodocumentaire speciale regels. Ook deze aanpassing heeft vooralsnog niet mogen baten. De plaats van radiodocumentaires op de publieke zenders staat onder druk.

In de afgelopen jaren zijn er in aantal nauwelijks méér aanvragen bij het fonds binnengekomen voor radiodocumentaires. Van *productiesubsidies* voor radiodocumentaires worden er gemiddeld zo'n drie per jaar toegekend. Ondersteuning voor de *ontwikkeling* van documentaires op radio staat op zo'n tien toegekende subsidies per jaar.²² Het aantal toegekende *productiesubsidies* voor televisiedocumentaires ligt rond de 40 per jaar. Bij de *ontwikkeling* van de televisiedocumentaire is een teruggang te zien van 29 goedgekeurde projecten in 2000 naar 19 in 2004.

Aantal toegekende subsidies voor documentaires	2000	2001	2002	2003	2004
Radio landelijk productie	2	3	2	4	3
Radio landelijk ontwikkeling	13	8	8	12	10
Tv landelijk productie	41	40	37	45	40
Tv landelijk ontwikkeling	29	38	30	28	19

Evaluatie Raad

De Raad meent dat het Stimuleringsfonds een aantal succesvolle instrumenten heeft ingezet om documentair talent te ontwikkelen. De Raad is van mening dat het fonds een goede manier heeft gekozen om zijn opleidingstrajecten vorm te geven en dat het verstandig is deze trajecten in samenwerking met gespecialiseerde organisaties op te zetten en de uitvoering (aan hen) uit te besteden.

²² In deze ontwikkelingsubsidies zijn in het algemeen de kosten voor opnames al opgenomen. Een enkele keer wordt aanvullend productiesubsidie aangevraagd voor de (met name) de kosten van montage.

Het fonds laat al zijn opleidingstrajecten met enige regelmaat door externe deskundigen evalueren. Uit deze evaluaties blijkt dat de deelnemers van workshops en master classes in het algemeen enthousiast zijn. De opleidingen bieden hen een (zeldzame) mogelijkheid zichzelf te ontwikkelen en samen met anderen hun vakgebied verder uit te diepen.

De Raad meent dat er weinig aandacht is voor langdurige talentontwikkeling. Alle trajecten van het fonds zijn toegespitst op kortstondige opleidingen, zonder vervolgtraject. De Raad ziet het niet als een primaire taak van het fonds zich te richten op langdurige begeleiding van talent. Wel signaleert de Raad een knelpunt: het heeft weinig zin talenten op te leiden voor de artistieke audiovisuele industrie als er voor getalenteerde makers in Nederland geen uitzicht is op ontwikkeling en continuïteit van werk.

Naar de mening van de Raad heeft het Stimuleringsfonds een goede bijdrage geleverd aan de instandhouding van het genre documentaire. Met grote regelmaat is er een door het fonds ondersteunde documentaire op de publieke zenders te zien en te horen. Helaas hebben de inspanningen van het Stimuleringsfonds vooralsnog niet geleid tot beleid bij de publieke omroep dat uitbreiding van dit genre garandeert. Het aantal door het Stimuleringsfonds ondersteunde documentaires op de publieke radio- en televisiezenders is de afgelopen jaren nauwelijks gewijzigd. Ofschoon er geen één-op-één relatie is, geven de cijfers van het aantal toegekende subsidies een goede indicatie van het totale aantal documentaires dat op de landelijke publieke radio en televisie wordt uitgezonden. Steun van het Stimuleringsfonds is belangrijk voor makers van (televisie)documentaires. Zonder subsidie van het fonds wordt er in Nederland vrijwel geen televisiedocumentaire gerealiseerd. Door een gebrek aan grote schermen in bioscoop of theater is de publieke omroep de belangrijkste vertoner van dit genre. Niet aflatende inspanningen van het Stimuleringsfonds om het belang van de documentaire te (blijven) bepleiten op het niveau van Raad van Bestuur van de Publieke Omroep, net- en zendercoördinatoren en omroepdirecteuren zijn naar de mening van de Raad essentieel.

eCultuur

Vanaf 2000 ondersteunt het Stimuleringsfonds, samen met het Sandberg Instituut, makers van interessante, met subsidie geproduceerde culturele audiovisuele programma's. Deze makers krijgen de gelegenheid hun geluid-, film- of videomateriaal te bewerken tot kwalitatieve interactieve digitale mediaproducties. Het Sandberg Instituut ontwikkelde hiertoe in samenwerking met het Stimuleringsfonds een training van vier maanden. In deze training worden gevestigde documentaire- en jeugdprogrammamakers gekoppeld aan interactieve mediaontwerpers met als resultaat een (concept voor een) toepassing voor internet of DVD.

Ook de *master class* 'The future of the small screen' kan worden gerekend tot de eCulturele initiatieven van het fonds. De *master class* wordt gegeven in samenwerking met het Internationale Film Festival Rotterdam (IFFR), als onderdeel van het Exploding Cinema programma. Tijdens de *master class* wordt aan professionele makers in korte tijd geleerd hoe ze hun radio- of tv-ideeën kunnen uitbreiden tot nieuwe media of nieuwe media-ideeën kunnen koppelen aan publieke radio of televisie.

Uit de externe evaluaties van 'stifo@sandberg' en de *master class* 'The future of the small screen'²³ blijkt dat de deelnemers in het algemeen zeer te spreken zijn over de opleidingstrajecten. [Stifo@sandberg](mailto:stifo@sandberg) en de *master class* bieden inspiratie, 'ervaringskennis' en de mogelijkheid contacten te leggen met verwante geesten. "In de afgelopen jaren heeft een groep heel goede radio-, televisie-, en nieuwe-mediapersonen geleerd om buiten de kaders van hun eigen vak te denken".²⁴

Evaluatie Raad

Met zijn eCulturele activiteiten heeft het fonds naar de mening van de Raad voor Cultuur bijgedragen aan het bevorderen van nieuwe media. Onduidelijkheid over het voortbestaan van de Interregeling maakte dat in 2004 een terugval in het aantal gesubsidieerde producties ontstond.²⁵ Dit kan het fonds echter niet worden aangerekend.

[Stifo@sandberg](mailto:stifo@sandberg) en 'The future of the small screen' zorgen voor de vorming van crossmediale programmamakers, mensen die werken aan kwalitatief goede informatieve en culturele producties. Door het groeiende belang van crossmediale producties en interactieve programmavormen zal de publieke omroep in de komende jaren behoefte hebben aan dit type programmamaker om interactief ingestelde kijkers en luisteraars aan zich te binden.

Om het rendement van met name 'The future of the small screen' te optimaliseren, zou het fonds thema's kunnen kiezen die minder ver verwijderd liggen van het blikveld van de publieke omroepen. Uit de externe evaluatie van de *master class* 2004 blijkt bijvoorbeeld dat het thema 'games' onvoldoende weerklank vond bij de omroepen. Ook zou het Stimuleringsfonds bijeenkomsten of *workshops* kunnen organiseren voor managers en beleidsmakers van de publieke omroepen om het gat tussen opleidingstrajecten en omroeppraktijk te helpen dichten.

²³ [Stifo@sandberg](mailto:stifo@sandberg), Bob Visser, Ingrid van Tol, maart 2001; Evaluatie van de *master class* 'The future of the small screen' 2001 – 2004, Arjen Mulder en Dick Rijken.

²⁴ Pagina 7, Evaluatie van de *masterclass* 'The future of the small screen' 2001 – 2004, Arjen Mulder en Dick Rijken.

²⁵ De interregeling werd in 2001 ingesteld voor een periode twee jaar. In 2004 bestond er onduidelijkheid over de voortzetting van de regeling. In de Cultuurnota 2005 - 2008 van september 2004 werd bepaald dat de interregeling zou worden voortgezet, uitgaande van een eigen fondsbijdrage, zoals ook de voorgaande jaren het geval was.

De Raad kan zich vinden in de recente bestuursbeslissing van het fonds om vanaf de tweede helft van 2005 gericht aanvragen te beoordelen voor projecten op het gebied van eCultuur.²⁶ Deze projecten hoeven dan dus geen relatie meer te hebben met een radio- of televisieproducties en behoren tot de kerntaken van het fonds. Ook regionale omroepen kunnen een beroep doen op deze gelden. Tot nog toe kwamen projecten op het gebied van eCultuur alleen voor subsidie van het fonds in aanmerking als ze verbonden waren met een radio- of televisieproductie. De Raad onderstreept het belang om vanuit het perspectief van eCultuur crossmediale producties te bevorderen die verder gaan dan aan televisie gerelateerde internetproducties.²⁷ Voor 2005 is een bedrag van 600.000 euro voor eCultuur producties beschikbaar, waarvan 350.000 euro voor de nieuwe regeling. Aanvragen voor eCultuur producties moeten voldoen aan de criteria van het fonds: bijzondere, culturele producties van Nederlandse origine met een hoogwaardig artistiek gehalte.²⁸ eCultuur producties verschillen van producties voor radio en televisie in aanpak, uitvoering en doorlooptijd. De Raad zal dan ook met belangstelling volgen hoe het Stimuleringsfonds zijn criteria zal gaan hanteren bij het toekennen of afwijzen van subsidieaanvragen voor eCultuur projecten. Gezien het toenemende belang van nieuwe media en eCultuur vindt de Raad het een goede ontwikkeling dat het Stimuleringsfonds met ingang van mei 2005 een deskundige op het gebied van nieuwe media heeft opgenomen in het bestuur.

Regionale omroepen

In het jaar 2000 werd de Mediawet zodanig aangepast dat ook regionale publieke omroepen toegang kregen tot het Stimuleringsfonds. De regionale omroepen konden op deze manier subsidie krijgen voor de ontwikkeling en productie van culturele programma's, mits ze een redelijke eigen bijdrage zouden leveren (destijds minimaal 10.000 gulden per uur televisie en 500 gulden per uur radio – in 2005: 4.500 euro voor televisie en 225 euro voor radio). In de praktijk hanteert het Stimuleringsfonds tegenwoordig een eigen bijdrage van 10% van het productiebedrag, met als minimum de genoemde uurbedragen. De regionale omroepen produceerden tot 2001 hoofdzakelijk nieuwsprogramma's. Culturele programma's, zoals documentaires, drama en programma's over kunst, kwamen nauwelijks aan bod. Het succes van de regiosubsidies kwam langzaam op stoom. In 2000 kregen de regionale omroepen pas in het laatste kwartaal toegang tot

²⁶ Deze bestuursbeslissing vereist een wijziging van de statuten van het fonds. Deze aanpassing moet nog worden goedgekeurd door de Staatssecretaris.

²⁷ Zoals de Raad uiteenzet in zijn advies 'eCultuur: van i naar e; advies over de digitalisering van cultuur en de implicaties voor cultuurbeleid'. Raad voor Cultuur, juni 2003.

²⁸ Bij hoogwaardig artistiek gehalte denkt het fonds in dit verband aan "de kwaliteit van het design in relatie tot de inhoudelijke visie van de maker(s) en in samenhang daarmee aan de creativiteit, de interactiviteit en de navigeerbaarheid van het project". Zie www.stimuleringsfonds.nl

het Stimuleringsfonds, waardoor er maar één subsidieronde mogelijk was en zodoende het beschikbare budget niet volledig werd besteed. In 2001 werd het budget voor de regionale omroepen verviervoudigd. Uiteindelijk werd dat jaar ruim tachtig procent van het budget over 14 projecten verdeeld. In het aantal van de aanvragen en de kwaliteit van de gesubsidieerde producties bleek een stijgende lijn waar te nemen.

In de daaropvolgende jaren ontstonden er samenwerkingsverbanden tussen de regionale omroepen en externe producenten van culturele programma's. Dit, samen met de groeiende ervaring van regionale omroepen op het gebied van culturele programmering, leidde ertoe dat het budget voor 2002 niet toereikend was. De staatssecretaris stelde extra gelden ter beschikking. In 2003 werd het budget voor de regionale omroepen wederom verhoogd; uiteindelijk was er € 725.000 beschikbaar. Ook werd er in 2003 een extra stimulans aan de regionale radiodocumentaire gegeven, een onderdeel dat volgens het Stimuleringsfonds te weinig aandacht kreeg. Tijdens het festival *Grenzeloos Geluid* werd de Regionale Radioprijs toegekend voor de productie van een radiodocumentaire. In 2004 was er ongeveer 1 miljoen euro beschikbaar voor de stimulering van culturele programma's bij regionale omroepen. Dit bedrag werd hoofdzakelijk aangewend voor televisieproducties.

Aantal toegekende subsidies voor documentaires	2000	2001	2002	2003	2004
Radio regionaal productie	-	1	-	-	-
Radio regionaal ontwikkeling	2	1	-	-	2
Tv regionaal productie	-	1	9	9	10*
Tv regionaal ontwikkeling	6	9	9	2	7

* waarvan 1 zesdelige documentaireserie

Evaluatie Raad

De beleidswijziging die regionale omroepen toegang geeft tot subsidiëring door het Stimuleringsfonds is zonder meer succesvol. Van eventuele wrijvingen tussen het Stimuleringsfonds en vertegenwoordigers van de regionale omroepen, zoals voorkomt in de relatie met de landelijke publieke omroepen, is de Raad niets gebleken. Een reden hiervoor is naar de overtuiging van de Raad dat het Stimuleringsfonds in de regio niet wordt ervaren als een beslag op de eigen middelen, waar de landelijke omroepen – in elk geval in het verleden – de middelen van het fonds nogal eens beschouwden als geld dat was onttrokken aan hun eigen budget waarvoor ze vervolgens weer aanvragen moesten indienen.

De Raad meent dat de eigen bijdragen die het fonds verlangt van regionale omroepen relatief laag zijn in vergelijking met die van de landelijke omroep. Aan de landelijk omroepen vraagt het Stimuleringsfonds een eigen bijdrage die ruim boven

het gemiddelde uurbedrag ligt.²⁹ Bij de regionale omroepen ligt de eigen bijdrage ruim onder het gemiddelde uurbedrag,³⁰ waardoor de financiering door het fonds van regionale producties zo'n negentig procent van het totaalbedrag vormt. Voor de regionale publieke omroepen betekent het fonds onmiskenbaar een uitbreiding van hun mogelijkheden: zonder bijdragen van het Stimuleringsfonds kunnen de culturele programma's in de regio niet worden gemaakt. Het fonds fungeert in de regio dan ook vooral als financieringsfonds en minder als stimuleringsfonds.

Verder valt het de Raad op dat de financiering door het fonds zich grotendeels beperkt tot regionale televisieproducties. Aanvragen voor de ontwikkeling of productie van radioprogramma's worden nauwelijks ingediend, ondanks duidelijke pogingen van het fonds hierin verandering te brengen. Op dit onderdeel lijkt het fonds dus niet geslaagd in zijn opzet.

Het belang van de regionale omroepen in de bestedingen van het fonds nemen toe. Van de in totaal 15 miljoen euro die het fonds ter beschikking had in 2004 ging één miljoen euro naar de regio.³¹ Deze verschuiving vereist naar de mening van de Raad dat ook in het bestuur van het fonds voldoende specifieke kennis van regionale radio en televisie aanwezig is.

3. Conclusie en aanbevelingen

In de evaluatieperiode 2001 – 2004 heeft het Stimuleringsfonds bijgedragen aan de realisatie van een indrukwekkende lijst films, dramaproducties en radio- en televisiedocumentaires. Dankzij het flankerend beleid werden mooie jeugdfilms, en nieuwe media en crossmedia producties gemaakt. Voor de Nederlandse kijker en luisteraar bleven (mede) dankzij het fonds genres als de artistieke documentaire, het hoorspel en de registratie van opera- en dansvoorstellingen beschikbaar.

Het gevoerde beleid van het Stimuleringsfonds getuigt naar de mening van de Raad van professionaliteit. Het fonds ontleent duidelijke taakopdrachten aan zijn uitgangspunten. De Raad waardeert de inspanningen van het fonds om de kwaliteit (van makers én producties) te verhogen en vindt het positief dat het Stimuleringsfonds zijn eigen beoordelingsprocedure met enige regelmaat onder de loep neemt. Duidelijk is dat beleidsvoornemens gebaseerd zijn op de ervaringen die

---

²⁹ De eigen bijdrage die het Stimuleringsfonds vraagt van een landelijke zendgemachtigde is voor een televisieproductie minimaal 32.000 euro per uur. In de praktijk belooft de eigen bijdrage vaak rond de 150.000 - 200.000 euro per uur voor de duurere genres als drama. Een gemiddeld uurbedrag voor publieke televisie ligt rond de 35.000 euro (in het gemiddelde uurbedrag zijn ook goedkope genres verdisconteerd).

³⁰ De eigen bijdrage voor publieke regionale televisie ligt rond de 4.500 euro, terwijl het Stimuleringsfonds gemiddeld zo'n 50.000 euro bijdraagt.

³¹ Naar aanleiding van de motie Atsma dient het Stimuleringsfonds sinds 2004 jaarlijks structureel een budget van 1 miljoen euro te reserveren.

men heeft opgedaan in de voorafgaande periodes. De activiteiten die het fonds organiseert onder de noemer flankerend beleid ervaart de Raad als waardevol.

De Raad constateert dat het fonds in de afgelopen jaren zijn rol als *stimulator* slechts beperkt heeft kunnen waarmaken en teveel optreedt als *financieringsfonds*. Dit geldt zowel ten aanzien van de landelijk als van de regionale omroep.

De Raad heeft zich in het voorliggende advies de vraag gesteld in welke mate het fonds de afgelopen vier jaar heeft bijgedragen aan de verhoging van de kwaliteit van de culturele radio en televisieprogrammering in ons land. Zouden de kwantiteit en kwaliteit van de geproduceerde audiovisuele producties ook behaald zijn zonder het fonds? De Raad meent van niet. Gezien de huidige inrichting van het publieke omroepbestel, waarbij het omroepbudget wordt verdeeld over een groot aantal zendgemachtigden, zou de oogst van dure producties, zoals kwaliteitsdrama en met name prestigieuze documentaires, nog kariger zijn geweest.

Aanbevelingen ten aanzien van het Stimuleringsfonds

Op basis van zijn evaluatie voor de periode 2001 – 2004 komt de Raad tot de volgende aanbevelingen voor het functioneren van het Stimuleringsfonds tot 2008:

- Het Stimuleringsfonds moet het bewerkstelligen en instandhouden van een goede relatie met (de top van) de publieke omroep tot zijn prioriteiten rekenen en zijn inspanningen opvoeren om deze relatie te verbeteren. Zonder zijn eigen uitgangspunten geweld aan te doen kan het fonds meer oog hebben voor de wereld waarin de publieke omroep opereert en de dilemma's waarvoor hij zich ziet gesteld.
- Om afhandeling van subsidieaanvragen te versnellen zou het bestuur van het Stimuleringsfonds zich kunnen beperken tot de besluitvorming over (dure) productieaanvragen. Het kan de directeur mandateren om, op basis van het oordeel van adviescommissies, (goedkopere) ontwikkelsubsidies toe te kennen.
- De koppeling die het fonds hanteert tussen aanvraag en uitzendverplichting heeft zijn nut bij de realisering van kostbare en/of traditionele producties. De Raad beveelt aan deze koppeling bij (een deel van de) innovatieve producties los te laten om te voorkomen dat de uitzendverplichting vernieuwing tegenhoudt.
- Het bedrag dat het fonds inzet voor regionale omroepen neemt toe. Deze verschuiving brengt met zich mee dat ook in het bestuur van het fonds voldoende specifieke kennis van regionale radio en televisie aanwezig moet zijn.
- Het fonds kan crossmediale producties effectiever stimuleren door in zijn eCultuur activiteiten thema's te kiezen die beter aansluiten bij de praktijk van de omroepen.

- In algemene zin merkt de Raad op dat er in de Nederlandse audiovisuele industrie meer aandacht moet komen voor langdurige talentontwikkeling. Als er aan talentontwikkeling wordt gedaan, bijvoorbeeld door het Stimuleringsfonds, is er in de meeste gevallen geen vervolgtraject.
- Het adviestraject van het stimuleringsfonds moet transparanter. De Raad meent dat het fonds zijn keuze voor anonieme adviseurs moet herzien en bekend moet maken wie over welke aanvraag heeft geadviseerd. De voorwaarde dat adviseurs geen dienstverband mogen hebben bij de publieke omroep is naar de mening van de Raad onnodig strikt. Ook dient het fonds de argumenten om een aanvraag goed of af te keuren, uitvoeriger te communiceren. Tot slot moeten de resultaten van de interne evaluaties breder gedeeld worden, zeker nu de samenwerking met tijdschrift *Skrien* is opgezegd.
- De procedure van interne evaluaties is toe aan herziening. Het Stimuleringsfonds moet samen met programmamakers en omroepen werken aan een herijking van dit instrument.
- Door zijn adviestraject op onderdelen te herzien en het proces transparanter te maken kan het fonds een betere en waardevolle bijdrage leveren aan het kwaliteitsdebat in Nederland. Het debat wordt dan meer in de openbaarheid gevoerd, waardoor verschillen en overeenkomsten in opvattingen over kwaliteit helderder en daardoor beter bespreekbaar zijn.

Het Stimuleringsfonds tot 2008

De Raad meent dat het Stimuleringsfonds in het algemeen subsidie verleent aan hoogwaardige, artistieke producties. Hij heeft echter zijn twijfel of deze producties voldoende tot hun recht komen in de programmering van de publieke omroep. De Raad is voorts van oordeel dat een groot deel van de fricties die hij bemerkt tussen Stimuleringsfonds en publieke omroepen al speelt sinds de instelling van het fonds in 1988 en wordt veroorzaakt door de manier waarop de publieke omroep in ons land is georganiseerd en de wijze waarop de omroepen met deze organisatie zijn omgegaan.

De Raad meent dat de wijzigingen in de Mediawet tot 2008 die de Tweede en Eerste Kamer onlangs hebben goedgekeurd³² en de voorgenomen prestatiecontracten die overheid en publieke omroep zullen afsluiten, ruimte bieden om het beleidsvacuüm te vullen waarin het Stimuleringsfonds opereert. De Raad van Bestuur van de Publieke Omroep heeft de zeggenschap over 25 procent van het budget van de publieke omroep. Hij kan (een deel van) dit budget inzetten voor culturele programma's. Met dit budget kan hij omroepverenigingen aansporen een stap voorwaarts te maken en een visie te ontwikkelen op culturele programmering. Hij kan immers een gedegen visie als voorwaarde stellen voor financiering uit het 25

---

³² Tweede Kamer, Vergaderjaar 2004 – 2005, 29 991.

procent budget en uit het 'geld-op-schema'-budget.³³ Naar de mening van de Raad voor Cultuur dient een dergelijke visie van de publieke omroep gestoeld te zijn op een goed beeld van wat er in Nederland en in Europa mogelijk en wenselijk is aan culturele producties – op het gebied van film, documentaire, drama, maar ook op het gebied van podiumkunsten, letteren, etc. Uit deze visie moet vervolgens blijken wat de publieke omroep tot zijn programmatische verantwoordelijkheden rekent. Deze verantwoordelijkheden werkt de Raad van Bestuur uit in een programmabeleid, waarin hij onder andere aangeeft met welke vormen van drama hij welk publiek wil bereiken, of hij een literair programma wil aanbieden en welke ruimte er is voor cabaret en speelfilm.

Als de Raad van Bestuur van de Publieke Omroep zijn culturele opdracht serieus neemt, betekent dit dat de rol van het Stimuleringsfonds kan en zal veranderen. Immers, als de visie en het programmabeleid op het gebied van de culturele programmering van de publieke omroep duidelijk zijn, kan het Stimuleringsfonds vervolgens zijn eigen beleidsplannen ontwikkelen en hierin aangeven welke onderdelen van culturele programmering naar zijn mening (nog) ondersteuning behoeven. Het fonds krijgt dan de ruimte om zich te richten op de rol van stimulator. Dit betekent dat ook de interne werkwijze en procedures van het fonds, en zijn verhouding tot de publieke omroep herijkt kunnen worden.

Het Stimuleringsfonds na 2008

In zijn advies 'De publieke omroep voorbij; de nieuwe rol van de overheid in het publieke mediadomein'³⁴ geeft de Raad zijn visie op de publieke omroep na 2008. In dit advies stelt hij onder andere dat er ruimte moeten komen voor een nieuw in te stellen 'fonds publieke mediaproducties'. De opzet voor een dergelijk nieuw mediafonds verbindt de Raad aan zijn opvattingen over een andere inrichting van de publieke omroep. Belangrijk onderdeel hiervan is een onafhankelijke, centraal aangestuurde publieke mediaorganisatie, die opereert op basis van prestatiecontracten met de overheid, een belangrijk deel van zijn producties betreft van een vitale nationale audiovisuele industrie en beschikt over voldoende budget om zijn taken naar behoren te kunnen vervullen. Als *counterpart* van een dergelijke publieke mediaorganisatie richt zou een fonds publieke mediaproducties zich op innovatie, research en ontwikkeling.

Inmiddels heeft het kabinet zijn visie op de publieke omroep na 2008 bekend gemaakt. De plannen zullen in het najaar van 2005 door de Tweede Kamer worden behandeld. In de kabinetsplannen ziet de Raad geen garantie dat een fonds publieke mediaproducties zijn taken op het gebied van innovatie, research en ontwikkeling zal kunnen uitvoeren. Ook geven deze plannen de Raad geen aanleiding te denken

³³ 'Geld-op-schema' betekent dat omroepen vrijwillig en op experimentele basis (een deel van) hun programmabudget afstaan voor een gezamenlijke programmering van hun thuisnet.

³⁴ Raad voor Cultuur, 30 maart 2005.

dat de rol van het Stimuleringsfonds als *financieringsfonds* van publieke mediaproducties overbodig zal zijn. De Raad beveelt dan ook aan vooralsnog het budget en het Stimuleringsfonds overeind te houden om de culturele kwaliteit van de publieke programma's te financieren en te stimuleren. Dit is nodig totdat wordt voldaan aan de voorwaarden die noodzakelijk zijn voor het functioneren van een fonds publieke mediaproducties: een degelijk programmabeleid en voldoende financiële middelen voor culturele programmering bij de publieke omroep.

Bijlage

Bijlagen

Bijlage 1: Overzicht van betrokkenen met wie de Raad in het kader van deze evaluatie gesprekken heeft gevoerd in de maanden mei en juni 2005

Bijlage 2: Adviesaanvraag Evaluatie Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties d.d. 29 augustus 2003

Bijlage 1

Overzicht van betrokkenen met wie de Raad in het kader van deze evaluatie gesprekken heeft gevoerd in de maanden mei en juni 2005.

Stimuleringsfonds

Sonja de Leeuw	voorzitter
Annemieke Gerritsma	directeur
Dorien van de Pas	sr. beleidsmedewerker
Ingrid van Tol	sr. beleidsmedewerker

Publieke omroepen

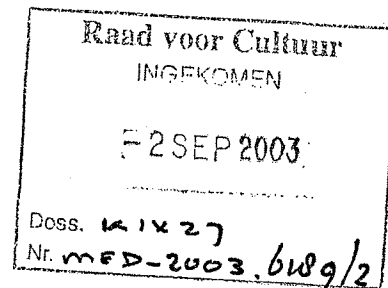
Joost de Wolf (VPRO)	werkgroep Drama
Marina Blok (NPS)	
Jelle Peter de Ruiter (NCRV)	werkgroep Documentaire
Cees van Ede (NPS)	
Henk van der Meulen	werkgroep Kunst
Marc van Gestel	secretaris werkgroep Drama, werkgroep Documentaire en werkgroep Kunst
Lennart van der Meulen	netcoördinator Nederland 3
Cathy Spierenburg	netcoördinator Z@ppelin
Gerard Schuiteman	directeur ROOS
Richelle Bernsen	beleidsmedewerker ROOS

Overige gesprekspartners

Hans van Beers	voormalig lid Raad van Bestuur Publieke Omroep voormalig netcoördinator Nederland 3 voormalig directeur VPRO voormalig bestuurslid Stimuleringsfonds
Dick Rijken	deskundige nieuwe media, programmamaker
Willemiek Seligman	netwerk Scenarioschrijvers
Anton Smit	hoofd Film, IdtV

Aan
de Raad voor Cultuur
t.a.v. mevrouw mr. W. Sorgdrager, voorzitter
Postbus 61243
2506 AE Den Haag

cc. WS, TB, MV, MW, MB, LL, RB

Uw brief van

Ons kenmerk
MLB/M/2003/40.971

Contactpersoon
drs. S.I. Welschen

Zoetermeer
29 AUG 2003

Onderwerp
Verzoek om evaluatie Stimuleringsfonds
Nederlandse Culturele Omroepproducties

Bijlage(n)

Doorkiesnummer
079-3232417/ fax 4979

Geachte mevrouw Sorgdrager,

In mijn brief van 17 juli jl. verzocht ik u om tegelijk met het opstellen van uw advies over het meerjarige beleidsplan van het Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties ook een evaluatie uit te voeren naar het functioneren van het Stimuleringsfonds in de huidige Culturunotaperiode. Ik gaf toen aan dat over de specifieke vragen die daarbij zouden moeten worden beantwoord nog overleg zou worden gevoerd met u en met het Fonds. Inmiddels heb ik over de inhoudelijke opzet van de evaluatie met het bestuur van het Stimuleringsfonds overlegd.

Op basis hiervan kwam ik tot de conclusie dat de volgende twee vragen centraal zouden moeten staan:

In de eerste plaats zou onderzocht moeten worden in hoeverre het Stimuleringsfonds in de betreffende periode heeft bijgedragen aan de verhoging van de kwaliteit van de culturele programmering bij de publieke omroep. Hierbij gaat het om de invulling die gegeven is aan de statutaire doelstelling van het Fonds.

Daarnaast zou de doeltreffendheid beoordeeld moeten worden van de specifieke prioriteiten die het Fonds in de betreffende periode heeft gesteld en van de accentverschuivingen ten opzichte van de voorafgaande periode. Concreet denk ik hierbij aan de volgende aandachtspunten:

- De tussentijdse beleidswijziging ten aanzien van televisiedrama.
- De prioritering van kinder- en jeugdprogramma's (waaronder het nieuwe project Kind en kleur).
- Het bevorderen van documentair talent (radio en televisie) en het verhogen/handhaven van het volume kwaliteitsdocumentaires

MLB/M/2003/40.971

- De eCultuurprojecten (in 2001-2004 Nieuwe Media genoemd)
- Het budget voor de regionale omroepen:
Een belangrijke wijziging ten opzichte van de voorgaande Cultuurnotaperiode is dat het Stimuleringsfonds sinds 2000 over een specifiek budget beschikt voor de subsidiëring van de culturele programmering bij de regionale omroepen. Ook hieraan zou in de evaluatie aandacht besteed moeten worden.

Het Fonds heeft bovendien aangegeven dat het graag zou zien dat in de evaluatie ook de volgende twee punten betrokken worden:

- De interne evaluaties die het Fonds heeft uitgevoerd
- De wijze van advisering

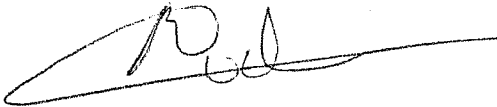
Hopelijk kunt u zich in deze aandachtspunten vinden.

Ik ga ervan uit dat over de concrete uitvoering van de evaluatie nog overleg plaatsvindt tussen het Fonds en de Raad voor Cultuur.

Ik stel u voor dat u de uitkomsten van de evaluatie tegelijk met het Raadsadvies over het beleidsplan van het Stimuleringsfonds aanbiedt.

Hoogachtend,

de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,

(mr. Medy C. van der Laan)